

Nr 19.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om viss ändring av lantbruksnämndstaxan.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 125 av herr *Eskilsson* och herr *Nilsson, Hjalmar*, och II: 45 av herr *Larsson* i Karlstad *m. fl.*, har hänvisats till att lantbruksnämndstaxan innehåller två olika tariffer, betecknade A och B, för bestämmande av ersättning till statsverket för vissa förrättningar och uppdrag, som utföras av befattningshavare vid lantbruksnämnd, och hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av lantbruksnämndstaxan, att tariff A må tillämpas vid alla brukningsdelar, oberoende av deras möjligheter att erhålla statsbidrag».

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionerna får utskottet hänvisa till dessa.

De med motionerna åsyftade ersättningsbestämmelserna innehållas i kungörelsen den 17 juni 1948 (nr 348) angående ersättning till statsverket för vissa förrättningar och uppdrag, som utföras av befattningshavare vid lantbruksnämnderna (lantbruksnämndstaxa). De förrättningar lantbruksnämndstaxan avser utgöra planering av förbättringsåtgärder såsom täckdikning, avloppsförbättring, betesförbättring, nyodling, stenröjning, gödselvarvsanläggning m. m. Ersättning enligt lägre taxa, tariff A, skall utgå då jämlikt kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering statsbidrag skulle kunna lämnas till åtgärder för inre rationalisering å den brukningsdel förrättningen eller uppdraget avser. Den högre taxan, tariff B, som eljest skall tillämpas upp-tager dubbelt så höga avgifter som tariff A.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande över motionerna från *lantbruksstyrelsen*, som i ärendet anført följande.

Styrelsen har för att kunna göra jämförelser mellan de taxor för upprättande av täckdikningsplaner m. m., som före den 1 juli 1948 tillämpats av hus-hållningssällskapen, och lantbruksnämndstaxan under inhämtat upplysningar från lantbruksnämnderna i vissa mellansvenska län, där särskilt täckdikningsverksamheten är av stor omfattning. Av de erhållna uppgifterna framgår, att avgifterna för sällskapens biträde vid upprättande av planer för täckdiknings- och avloppsförbättringsföretag som regel varit läg-

re än enligt lantbruksnämndstaxan. Undantagslös har denna regel dock icke varit; i Södermanlands län ha sålunda avgifterna i fråga om täckdikning av större arealer varit något högre. Som exempel må nämnas, att medan upprättande av plan för täckdikning av ett område om 30 hektar med anlitande av befattningshavare hos lantbruksnämnd skulle kosta 350 kronor, var motsvarande kostnad enligt de taxor, som tillämpats av hushållningssällskapen i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Skaraborgs och Västmanlands län respektive 180, 423, 219, 202 och 250 kronor. När det gällt planläggning av mindre områden, exempelvis om 5 hektar, har kostnaden för större gårdar inom de olika länen uppgått till följande belopp, nämligen 30 kronor i Uppsala, 84 i Södermanlands, 43 i Östergötlands, 47 i Skaraborgs och 45 kronor i Västmanlands län. Nämnderna uti nämnda län, med undantag av Uppsala och Östergötlands, säga sig icke ha försport något missnöje i anledning av lantbruksnämndstaxan. Enligt uttalande av nämnden i Skaraborgs län synas uppdragsgivarna fästa mindre vikt vid kostnaderna än vid den för närvarande rätt långa väntetiden.

Styrelsen får med anledning av motionerna erinra, att föredragande departementschefen i propositionen nr 149/1948, s. 62, bl. a. uttalat, att lantbruksnämndernas medverkan vid upprättande av planer till rationaliseringsåtgärder icke borde vara begränsad till sådana företag, till vilka avskrivningsslån skulle kunna utgå, utan i princip borde stå öppen för alla jordbrukare. Det vore dock givet, att den tillgängliga arbetskraften i första hand borde användas för planering av förbättringsåtgärder inom de grupper av jordbruk, vilka tillhörde lantbruksnämndernas egentliga arbetsområde. Självfallet, uttalade departementschefen vidare, komme hinder ej att föreligga för hushållningssällskapen att även i fortsättningen bedriva sådant projekteringsarbete. Särskilt i fråga om grundförbättringsföretag, som skola utföras utan lån eller bidrag av statsmedel, kunde en dylik verksamhet komma att utgöra ett värdefullt komplement till lantbruksnämndernas arbete.

I själva verket förhåller det sig så, att lantbruksnämnderna icke äro utrustade med tillräckliga personella resurser för att kunna tillhandagå alla jordbrukare som så önska med biträde vid planering. En fördelning av arbetsuppgifterna mellan lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen blir därför ofrånkomlig. Det är därvid naturligt, att de förra i första hand ägna sig åt de bidragsberättigade jordbruket. Inom vissa län har ock nämnd och sällskap överenskommit om en sådan uppdelning av arbetet.

De avgifter, som jordbrukarna hade att erlagga enligt de av sällskapen före den 1 juli 1948 tillämpade taxorna, voro i allmänhet icke avsedda att täcka sällskapens kostnader. För framtiden torde det dock bli en strävan hos sällskapen att åtminstone i viss utsträckning söka få sina självkostnader för biträde vid planering ersatta. Det får antagas, att de taxor, som därvid fastställas, komma att överstiga även lantbruksnämndstaxans tariff B. Det må framhållas, att sällskapet i Södermanlands län nyligen, med godkännande av statens priskontrollnämnd, beslutat höja sin taxa så att exempelvis kostnaden för upprättande av täckdikningsplan för ett område av 5 hektar skall uppgå till 107 resp. 118 kronor, beroende på om gårdens åkerareal över- eller understiger 10 hektar. För arealer om 30 och 50 hektar komma avgifterna att uppgå till 443 resp. 707 kronor. Med hänsyn härtill synes det väl motiverat, att ersättning enligt lantbruksnämndstaxan skall utgå med högre belopp för icke bidragsberättigade jordbruk än för bidragsberättigade. Det blir väl nämligen ofta beroende av en tillfällighet, om en icke bidragsberättigad jordbrukare kan erhålla hjälp med upprättande av en plan hos lantbruksnämnd eller om han av nämnden måste hänvisas till sällskapet. Det synes därför billigt och rättvist, att någon mera avsevärd dif-

ferens icke föreligger mellan nämndens och sällskapets taxor, vilket kan bli fallet, om lantbruksnämndstaxan ändras i enlighet med motionärernas förslag. Det må även framhållas, att tillämpning av en högre taxa för jordbruk, vilka icke tillhöra lantbruksnämndernas egentliga arbetsområde, i viss mån kan utgöra en välbehövlig spärr för anlåtande av nämndernas för närvarande hårt ansträngda personal.

Om styrelsen således åtminstone icke för närvarande finner tillräcklig anledning till den föreslagna ändringen, kan det däremot enligt styrelsens mening vara förtjänt av att överväga att i taxan intaga en bestämmelse, som ger möjlighet till jämkning i ersättningsbelopp med hänsyn till uppdragsgivarens ekonomiska omständigheter, varigenom det med motionerna avsedda syftet åtminstone i viss mån skulle uppnås.

Utskottet. De här ifrågakomna bestämmelserna om ersättning till lantbruksnämnderna för planering av förbättringsåtgärder på jordbruksfastigheter, lantbruksnämndstaxan, beslutades vid 1948 års riksdag (riksdagens skrivelse nr 233 i anledning av prop. nr 149). Såsom inledningsvis anförts upptager lantbruksnämndstaxan två olika tariffer, A och B. Ersättning enligt tariff A skall beräknas för förrättningar och uppdrag avseende jordbruk som äro bidragsberättigade enligt bestämmelserna angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Ersättning enligt tariff B med dubbelt så höga taxor som i tariff A skall beräknas i övriga fall. Taxegrunderna i lantbruksnämndstaxan ha motsvarighet i 1947 års provisoriska bestämmelser om ersättning till statsverket för förrättning eller uppdrag som utföres av lantmäteriets distriktsorganisation. Dessa bestämmelser upptaga likaledes två olika taxor för skilda slag av förrättningar. Taxegrunderna i lantbruksnämndstaxans tariff A motsvara ersättningsbeloppen enligt den lägre lantmäteritaxan. I den omnämnda propositionen nr 149 till 1948 års riksdag uttalade föredragande departementschefen, att avsikten vore att förslag till ny lantmäteritaxa skulle föreläggas 1949 års riksdag. Bland annat med hänsyn härtill — yttrade departementschefen — syntes även de grunder, som vid 1948 års riksdag kunde komma att bestämmas för ersättning för lantbruksnämndernas medverkan till projekteringsarbete, närmast böra anses såsom ett provisorium. Uppdrag att utarbeta förslag till ny lantmäteritaxa har av Kungl. Maj:t lämnats lantmäteristyrelsen genom beslut den 30 juni 1947. I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag, nionde huvudtiteln, har chefen för jordbruksdepartementet uttalat, att det torde komma att dröja, innan nämnda förslag utarbetats och därpå grundade nya taxebestämmelser kunna utfärdas. Med hänsyn till det berörda nära sambandet mellan lantmäteritaxan och lantbruksnämndstaxan synes det emellertid utskottet påtagligt, att någon ändring av grunderna i den senare taxan icke bör vidtagas, innan det bebådade förslaget till ny lantmäteritaxa framlagts. Utskottet förutsätter att i samband med den omarbetning av lantbruksnämndstaxan som kan föranledas av en ny lantmäteritaxa de i de föreliggande motionerna anförda synpunkterna komma att upptagas till prövning.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att de likalydande motionerna I: 125 och II: 45 icke må
föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 april 1949.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Carl Edmund Eriksson, Alfred Andersson, Anderberg, Svedberg, Näslund, Jon Jonsson och Isaksson; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Svensson i Ljungskile, Ericsson i Sörsjön, Andersson i Surahammar, Gustafson i Dädesjö, Larsson i Karlstad, Boman i Stafsund och Åhman.

Reservation

av herrar *Isaksson, Svensson i Ljungskile, Larsson i Karlstad och Boman i Stafsund*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till de förevarande motionerna.